

Paul Celan: LA CONTRESCARPE / LA CONTRESCARPE (tł. Ela Binswanger)

Paul Celan: LA CONTRESCARPE

Wyszarp sobie miętówkę na nieświeży oddech
z powietrza wokół ciebie i drzewa:

więc
tyle
wymaga się od tego,
któremu nadzieja w górę i w dół przemierza drogę od serca po garbie grzbietu -
więc
tyle

tam, gdzie następuje zwrot,
gdzie trafia na wskazanie chleba
tego, który pił wino tej jednej swojej nocy, wino nieszczęsnej, wino królewskiej
wigilii.

Jeśli ręce, które czuwały, nie nadażyły, nie nadeszło
szczęście głęboko w oku kielicha osadzone?
Nie przyszedł, biczowany,
z ludzka rozbrzmiewającymi marcowymi trzcunami, używanymi wtedy do
oświetlania, na ogół?

Czy gołąb pocztowy zboczył, czy też jego obrączka nie dawała się odczytać? (Te
wszystkie chmury wokół niego - to było czytelne.) Czy stado ucierpiało? I
zrozumiało,
i odleciało, gdy on zostawał w tyle?

Dach łupkowy, a pochylnia - dom, który pływa, na gołębicim
kilu osadzany. Grodziami przecieka krwawa
wiadomość, nim zdąży się przedawnić,
wylatuje świeża przez burtę:

Przez Kraków
przyjechałeś na Anhalter Bahnhof
dym napłynął ci do oczu, ten już jutrzejszy. Pod paulownią
widziałeś sterczące noże, znowu, ostre już z daleka. Tu

tańczono (quatorze
juillets. Et plus de neuf autres.) Nadymanie się, małpie pohukiwania,
grymasy ust udające przeżywanie. Pan
zstąpił, owinięty w transparent,
do tłumu. Pstryknął
sobie
pamiątkową fotkę. Samo-
wyzwalaczem byłeś
ty.
O, to zbra-
tywanie się. Lecz nie, tam, dokąd zmuszony jesteś iść, znów ten jeden dokładny
Kryształ.

(tł. Ela Binswanger)

ad tłumaczenie: "Atemmünze", dosłownie "monetka na oddech", to pastylka, cukierek, drops, miętówka... na odświeżenie oddechu, zwykle ma kształt okrągłego krążka, monетки, stąd ta potoczna nazwa po niemiecku - "moneta" to słowo łacińskie, a krążki, którymi płacimy nazywa się tak przez zbieg okoliczności, rzymską mennicę zbudowano bowiem w pobliżu świątyni Junony, której przydomek to Ostrzegająca - po łacinie "Moneta" i tak przez bliskość obu budynków narodziło się słowo, którego używamy do dziś; z fr.: czternaście lipców. I z dziewięć więcej innych; "Spruchband" przetłumaczony jako (nowoczesny) transparent właściwie: filakterie - banderole, motyw dekoracyjny w formie wstęg o zawijających się końcach w malarstwie średniowiecznym i późniejszym.

Paul Celan pracował w pobliżu placu La Contrescarpe w Ecole Normale Supérieure. "La contrescarpe" znaczy dosłownie "przeciwskarpa", jest to ziemna zapor przeciwpancerna usypana na naturalnych pochyłych podłożach, stokach wzgórz, brzegach rzek o stromych ścianach skierowanych na własne wojska, albo mur oporowy zbudowany wokół zewnętrznego brzegu rowu fortyfikacyjnego w celu zatrzymania piechoty wroga. Dawna przeciwskarpa dała nazwę placowi Paryża pełnego kafejek, miejsc spotkań towarzyskich, ale też plac koczowania kłoszardów. Na środku placu rośnię drzewo, paulownia, po polsku zwane potocznie drzewem tlenowym, bo wytwarzającym bardzo dużo tlenu w porównaniu z innymi drzewami.

Nyon, Saint-Cerque i Genewa, 29/30.9.1962, wiersz z tomu "Niemandrose ("Róża niczyja"), S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main, 1963

*

Paul Celan: LA CONTRESCARPE

Brich dir die Atemmünze heraus
aus der Luft um dich und den Baum:

so
viel
wird gefordert von dem,
den die Hoffnung herauf - und herabkarrt den Herzbuckelweg - so
viel

an der Kehre,
wo er dem Brotpfeil begegnet,
der den Wein seiner Nacht trank, den Wein der Elends-, der Königs-
vigilie.

Kamen die Hände nicht mit, die wachten, kam nicht das tief
in ihr Kelchaug gebettete Glück?
Kam nicht, bewimpert,
das menschlich tönende Märzrohr, das Licht gab, damals, weithin?

Scherte die Brieftaube aus, war ihr Ring zu entziffern? (All das
Gewölk um sie her - es war lesbar.) Litt es der Schwärm? Und verstand,
und flog wie sie fortblieb?

Dachschiefer Helling, - auf Tauben-
kiel gelegt ist, was schwimmt. Durch die Schotten blutet die Botschaft, Verjährtes
geht jung über Bord:

Über Krakau
bist du gekommen, am Anhalter Bahnhof
floß deinen Blicken ein Rauch zu, der war schon von morgen. Unter Paulownien
sahst du die Messer stehn, wieder, scharf von Entfernung. Es wurdegetanzt.
(Quatorze
juillets. Et plus de neuf autres.)* Überzwerch, Affenvers, Schrägmaul mimten
Gelebtes. Der Herr
trat, in ein Spruchband gehüllt,
zu der Schar. Er knipste
sich ein
Souvenirchen. Der Selbst-
auslöser, das warst
du.
O diese Ver-
freundung. Doch wieder, da, wo du hinmußt, der eine genaue
Kristall.